

Предлог новог модела финансирања науке

Основно питање које оптерећује научну заједницу последњих година јесте како остварити прелазак на "институционално" финансирање и дефинисати положај истраживача на институтима у оквирима постојећих пројеката, буџета за науку и будућег финансирања јавних служби и других организација у јавном сектору?

То се може остварити (већ постојећим пројектима и законским оквирима) са истим средствима из буџета новом прерасподелом на основу а) стручних и б) квалификационих критеријума за пројекте дефинисаних важећим Законом о научно-истраживачкој делатности и високом образовању.

а) Стручни критеријум јесте **еквиваленција звања**, поред наведених закона дефинисана и Уредбом о финансирању Универзитета и факултета (слика 1), која каже да истраживачи било у наставном или научном звању раде **једнаковредан** посао и заслужују да имају **исте основне плате** јер обављају послове и решавају проблеме за државу који имају **исту сложеност**.

Коефицијенти сложености рада за финансирање плата наставника и сарадника факултета и универзитета у складу са чл. 6. и 9. ове уредбе јесу:

1. Редовни професор, самостални уметнички сарадник и научни саветник са докторатом **30,19**
2. Ванредни професор, виши научни сарадник, виши уметнички сарадник са докторатом **28,01**
3. Самостални стручни сарадник на академији или факултету уметности са докторатом 27,46
4. Доцент, научни сарадник, уметнички сарадник, библиотекар саветник, генерални секретар универзитета са докторатом **25,65**
5. Виши стручни сарадник на академији или факултету уметности са докторатом 22,62
6. Асистент доктор наука **21,75**
7. Виши предавач или виши лектор на факултету 20,96
8. Асистент магистар, истраживач – сарадник, асистент – уметнички сарадник, предавач 20,17
9. Стручни сарадник на академији или факултету уметности 19,78
10. Асистент – приправник 18,58
11. Стручни сарадник **17,91**.

Слика 1. Еквиваленција звања материјализована у члану 41 УРЕДБЕ О НОРМАТИВИМА И СТАНДАРДИМА УСЛОВА РАДА УНИВЕРЗИТЕТА И ФАКУЛТЕТА ЗА ДЕЛАТНОСТИ КОЈЕ СЕ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА („Службени гласник РС”, бр. 15/02, 100/04, 26/05 и 38/07) са коефицијентима из њене измене од стране Владе РС 05 Број: 110-1568/2005-6. У Београду, 29. новембра 2007. године који су били основа за финансирање пројеката у протеклих 12 година.

Поменута еквиваленција звања **никада није поштована**, и зато је финансирање истраживача по постојећем моделу потпуно погрешно. Последица тог непоштовања је да у постојећим Анексима уговора за сваки пројекат фигуришу **три** различите табеле финансирања истраживача (види Прилог 1) **уместо једне заједничке**, дискриминишући истраживаче не само по звањима већ и по месту запослења.

Садашњи начин финансирања пројеката посебно је неповољан за истраживаче на институтима јер им **не обезбеђује** јасно дефинисане **основне зараде са припадајућим коефицијентима**. То значи да се будућим преласком на финансирање јавних служби њихова **платна група и разред** одређују масом новца који повлаче из буџета, што је далеко **испод** места њихових колега у наставним звањима на факултетима.

Да би се овакво стање превазишло треба **испоштовати** еквиваленцију звања и на основу ње **дефинисати основне плате** истраживача на институтима (у овом тренутку одговарају бруто издвајањима за А3 категорију, види Прилог 2). Основну плату би кроз нпр. Колективни уговор добио сваки истраживач са института који учествује на неком од постојећих пројеката (ОН, ТР,...) које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР). А основа за Колективни уговор би била нпр. Декларација о институтима као носиоцима развоја науке у Србији (Прилог 3) коју би, као акт добре воље, у име Владе потписао нпр. ресорни Министар са Синдикатом науке.

То значи да од постојећих средстава из буџета за науку (~9.0 милијарди дин. бруто) ~4,5 милијарди у овом тренутку иду на институте за бруто зараде истраживача, а за њихове основне плате на основу еквиваленције звања треба издвојити још додатних 500 милиона (**укупно ~5 милијарди за институте**).

Од преосталих ~5 милијарди у буџету треба дефинисати основне плате научних звања на факултетима **~1,8 милијарди** (~1,5 милијарди се тренутно издваја, треба још ~300 милиона), а остатак од **~3,2 милијарде** треба искористити за **реализацију квалификационог критеријума** за пројекте.

б) Квалификациони критеријум морају бити дефинисани постојећом **категоризацијом истраживача (А1/Т1-А6/Т6)** која мора уважити еквиваленцију звања, а то значи постојање само једне Табеле финансирања за научна и наставна звања на основу успешности на пројектима (предлог Табела 1).

Табела 1. Категоризација истраживача на основу еквиваленције звања.

Звање	Категорије истраживача					
	А1/Т1	А2/Т2	А3/Т3	А4/Т4	А5/Т5	А6/Т6
	1,75	1,50	1,35	1,25	1,15	1,00
Редовни професор / Научни саветник	52,83	45,29	40,76	37,74	34,71	30,19
Ванредни професор / Виши научни сарадник	49,02	42,02	37,81	35,01	32,21	28,01
Доцент / Научни сарадник	44,89	38,48	34,63	32,06	29,50	25,65
Асистент / Истраживач сарадник	38,08	32,64	29,38	27,20	25,02	21,76
Асистент приправник / Истраживач приправник	35,51	30,44	27,39	25,36	23,33	20,29
Стручни саветник	34,04	29,17	26,26	24,31	22,37	19,46
Виши стручни сарадник	31,89	27,33	24,60	22,78	20,95	18,22
Стручни сарадник	31,34	26,87	24,18	22,39	20,60	17,91

Варијанта 1. А6/Т6 категорију чине истраживачи са најслабијим резултатима у протеклом временском периоду, а она **обезбеђује основну зарату** и има коефицијент 1 што значи да **нема** никаквих додатних примања на пројектима осим ДМТ2. У ову групу **треба да уђе** највећи број истраживача у научним и наставним звањима на пројектима,

Предлог новог модела финансирања науке

како са факултета тако и са института, **не мање од 50%** да би 3,2 милијарде преосталих средстава било довољно за оне са бољим резултатима.

Преосталих 50% истраживача са бољим резултатима се расподељују равномерно по категоријама од А5/Т5 до А1/Т1 и припадајућим коефицијентима (1,15 до 1,75) којима им се множи основна зарада (Табела 1), тако да надокнада за успешност на пројектима по квалификационим критеријума (Табела 2) у нето износу без минулог рада износи

Табела 2. Нето износи истраживача ангажованих на пројектима, варијанта 1

Месечне зараде истраживача ангажованих на пројектима у нето износу (без минулог рада) (тотал је основна плата + надокнада по категоријама)							
Звање	A1/Т1	A2/Т2	A3/Т3	A4/Т4	A5/Т5	A6/Т6	Основна зарада*
	1,75	1,50	1,35	1,25	1,15	1,00	
Редовни професор / Научни саветник	56336 131445	37557 112671	26290 101404	18778 93872	11267 86381	0 75114	75114 Тотал
Ванредни професор / Виши научни сарадник	52267 121957	34845 104535	24391 94081	17422 87112	10453 80143	0 69690	69690 Тотал
Доцент / Научни сарадник	47399 110598	31600 94799	22120 85318	15799 78999	9480 72679	0 63199	63199 Тотал
Асистент / Истраживач сарадник							54196
Асистент приправник / Истраживач приправник							50832
Стручни саветник							45839
Виши стручни сарадник							45332
Стручни сарадник							44560

*Основна плата истраживача у наставном звању се исплаћује ван пројектата

Сви истраживачи на пројектима могу бити ангажовани минимум 1 а максимум 12 месеци. Нема разлике у ангажованости ИМ институт или факултет.

Варијанта 2. Све исто као и у Варијанти 1, осим што у категоризацију улази највише 50% научних и наставних звања, а вредност А6/Т6 категорије чини 25% бруто плате са коефицијентом 1 (Табела 3).

Табела 3. Нето износи истраживача ангажованих на пројектима, варијанта 2

Месечне зараде истраживача на пројектима у нето износу (без минулог рада)							
Звање	A1/Т1	A2/Т2	A3/Т3	A4/Т4	A5/Т5	A6/Т6	Основна зарада*
	1,75	1,50	1,35	1,25	1,15	1,00	
Редовни професор / Научни саветник	33096 108210	28368 103482	25530 100644	23361 98754	21748 96862	18912 94026	75114 Тотал
Ванредни професор / Виши научни сарадник	30711 100401	26324 96014	23651 93341	21937 91627	20460 90150	17550 87240	69690 Тотал
Доцент / Научни сарадник	29014 92213	24718 87917	22309 85508	20703 83902	19096 82295	16656 79885	63199 Тотал
Асистент / Истраживач сарадник							54196
Асистент приправник / Истраживач приправник							50832
Стручни саветник							45839
Виши стручни сарадник							45332
Стручни сарадник							44560

Шта је то истраживач-месец? "Истраживач-месец" (ИМ) представља обрачунску јединицу на основу које се утврђује месечна вредност издвајања динарских средстава намењених свим члановима Пројектног тима за реализацију пројектних задатака. Она се састоји из два дела: 1) од основне вредности xxxxxxxx дин. материјалних трошкова ДМТ2 и 2) од основне вредности xxxxxxxx дин. на основу квалификационих својстава А/Т (Табела 2,3).

Овим предлозима новог финансирања науке:

- 1) ради се у оквирима постојећег буџета за науку**
- 2) укида се дискриминација на основу звања**
- 3) укида се дискриминација факултети/институти**
- 4) истраживачи са института добијају основу да се уведу у систем плата у јавним службама.**
- 5) ствара се реална основа за "право" институционално или "комбиновано" пројектно-институционално финансирање.**

др Драган Д. Маркушев

научни саветник

Институт за физику, Београд

Прилог 1. Пресек тренутног стања финансирања по текућим пројектима на основу табела из важећих Анекса уговора

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Министарство просвете, науке и технолошког развоја		ПРИЛОГ 2 Цене истраживач-месеци са категоријом и звањем истраживача		Уговорни период: 01.03.2017. - 30.06.2017 Уговор пројекта ЕВБ: 171016		
Износи за истраживаче запослене на научноистраживачким институтима/иновационим организацијама реализаторима истраживања чија се основна зарада исплаћује из програма које финансира МПНТР (са уплаћеним доприносима на терет послодавца)						
	Категорија истраживача					
	A1/T1	A2/T2	A3/T3	A4/T4	A5/T5	A6/T6
Научно звање	179.268	153.659	138.293	128.049	117.805	102.439
Научни саветник	166.353	142.589	128.330	118.824	109.318	95.059
Виши научни сарадник	152.292	130.536	117.482	108.780	100.078	87.024
Научни сарадник	128.634	110.258	99.232	91.881	84.531	73.505
Истраживач сарадник	120.481	103.269	92.942	86.058	79.173	68.846
Истраживач приправник	115.505	99.005	89.104	82.504	75.903	66.003
Стручни саветник	108.185	92.730	83.457	77.275	71.093	61.820
Виши стручни сарадник	87.077	74.637	67.173	62.198	57.222	49.758
Стручни сарадник						
Износи за истраживаче чија се основна зарада исплаћује по неком другом основу (просвета, одбрана, здравство, приватно, ...)						
	Категорија истраживача					
	A1/T1	A2/T2	A3/T3	A4/T4	A5/T5	A6/T6
Научно звање	73.511	63.009	56.708	52.508	48.307	42.006
Редовни професор / научни саветник	68.215	58.470	52.623	48.725	44.827	38.980
Вашредни професор / виши научни сарадник	62.451	53.529	48.176	44.608	41.039	35.686
Доцент / научни сарадник	52.754	45.218	40.696	37.681	34.667	30.145
Асистент / истраживач сарадник	49.404	42.347	38.112	35.289	32.466	28.231
Асистент приправник / истраживач приправник	49.404	42.347	38.112	35.289	32.466	28.231
Сарадник у настави	52.628	45.110	40.599	37.591	34.584	30.073
Стручни саветник	51.413	44.069	39.662	36.724	33.786	29.379
Виши стручни сарадник	41.382	35.471	31.923	29.559	27.194	23.647
Стручни сарадник						
Износи за истраживаче у истраживачким и научним звањима чија се основна зарада исплаћује из програма које финансира МПНТР, а који нису запослени у научноистраживачким институтима/иновационим организацијама (са уплаћеним доприносима на терет послодавца)						
	Категорија истраживача					
	A1/T1	A2/T2	A3/T3	A4/T4	A5/T5	A6/T6
Научно звање	175.854	150.732	135.659	125.610	115.561	100.488
Научни саветник	163.184	139.872	125.885	116.560	107.235	93.248
Виши научни сарадник	149.391	128.049	115.244	106.708	98.171	85.366
Научни сарадник	126.184	108.158	97.342	90.131	82.921	72.105
Истраживач сарадник	118.186	101.303	91.172	84.419	77.665	67.535
Истраживач приправник	113.306	97.119	87.407	80.933	74.458	64.746
Стручни саветник	106.124	90.963	81.867	75.803	69.738	60.642
Виши стручни сарадник	85.419	73.217	65.895	61.014	56.133	48.811
Стручни сарадник						

Месечни износ се добија множењем одговарајуће суме у табели са БИМ/12

Напомена:
Цену истраживач месеца Министарство утврђује у складу са ликвидним могућностима буџета а везано за старање о обезбеђивању једнаког положаја истраживача у научним и наставним звањима, чиме се обезбеђује једнак положај истраживача у научноистраживачким организацијама из члана 30. Закона о научноистраживачкој делатности, тако што: бруто накнаду за научноистраживачки рад истраживача у

Прилог 2: Основна плата на институтима треба да буде дефинисана *Колективним уговором* као производ коефицијента сложености посла који се обавља и основице која у **овом тренутку** износи $O=4580,75$ динара бруто. То у потпуности одговара, уз мање корекције, вредностима бруто износа АЗ/ТЗ из Табеле 1 Прилога 1 постојећих Анекса уговора (са постојећим доприносима на терет послодавца).

- а. Научни саветник $30,19 \times O = 138293$ дин бруто
- б. Виши научни сарадник, $28,01 \times O = 128307$ дин бруто
- в. Научни сарадник, $25,65 \times O = 117496$ дин бруто
- г. Истраживач сарадник $21,76 \times O = 99677$ дин бруто
- д. Истраживач приправник $20,29 \times O = 92943$ дин бруто
- ђ. Стручни саветник $19,45 \times O = 89096$ дин бруто
- е. Виши стручни сарадник $18,22 \times O = 83461$ дин бруто
- ж. Стручни сарадник $17,91 \times O = 82041$ дин бруто

Прилог 3: ДЕКЛАРАЦИЈА

О ИНСТИТУТИМА КАО НОСИОЦИМА РАЗВОЈА НАУКЕ У СРБИЈИ

Ми, потписници ове декларације, препознајемо научне и истраживачко-развојне институте као носиоце развоја науке у Србији и у даљем тексту доносимо опште принципе и основе норматива и стандарда којих ћемо се придржавати у научној политици ове земље, а посебно приликом повећања буџета за науку и увођења тзв. институционалног финансирања науке.

1. Научни и истраживачко-развојни институти у Србији (у даљем тексту институти) јесу **научно-образовне** институције у којима се припремају и изводе **научна истраживања** и обављају послови **наставе**.

2. У институтима су запослени **истраживачи** у научним, истраживачким и стручним звањима, као и **неистраживачко особље** опредељено за обављање административно-техничких и других послова.

3. Истраживачи у научним и истраживачким звањима у оквиру пуног радног времена припремају и изводе: а) **послове научно-истраживачког рада** и б) **послове наставе**, у циљу **одржања, развоја и повећања квалитета науке**.

3.а. **Послови припреме и извођења научно-истраживачког рада** имају за циљ одржање, развој и повећање квалитета науке у теоријском и/или практичном облику и подразумевају:

- учешће у раду научно-истраживачких пројеката;
- развијање лабораторија, научно-истраживачких метода, пројектовање лабораторијских уређаја;
- објављивање научних радова и/или патената;
- стално стручно и научно усавршавање;
- праћење домаће и стране литературе;
- писање уџбеника, приручника и скрипти за сараднике и студенте;
- писање извештаја за избор истраживача, стручних сарадника и др.;
- писање извештаја о раду лабораторија, одсека, научно-наставних већа и других стручних органа института;
- писање извештаја за одобравање, оцену и одбрану дипломског, мастер рада или докторске дисертације;
- сарадња са сарадницима у свим областима извођења научно-истраживачког рада.

3.б. **Послови припреме и извођења наставе** подразумевају:

- организовање појединачног и заједничког научног рада са студентима;
- менторски рад са студентима;
- учешће у раду комисија за одобравање, оцену и одбрану дипломског, мастер рада или докторске дисертације;

Предлог новог модела финансирања науке

- учешће у раду лабораторија, одсека, департмана, катедри, научних већа, научно-наставних већа, изборних већа и других стручних органа и комисија института и универзитета;
- припрему и извођење свих облика наставе утврђених програмима истраживања и предвиђених статутом института;
- припрему и извођење наставе у оквирима програма стручног усавршавања (конференције, семинари, стручни скупови и др.);
- сарадњу са сарадницима у свим облицима извођења наставе;
- консултације са сарадницима и студентима;

4. Структура и потребно време за обављање поменутих послова истраживача у научном, истраживачком или стручном звању, који су засновали радни однос са пуним радним временом на институту, а који се уређују са **по 20 часова** послова научно-истраживачког рада и послова наставе **седмично**, у оквиру **40-часовног седмичног радног времена**, ближе се уређују општим актима института у складу са законом.

5. **Основне зараде** истраживача запослених на институтима исплаћују се из програма надлежног Министарства на основу **Закона о раду, еквиваленције звања и коефицијента сложености рада** преузетих из Уредбе о измени Уредбе Владе Републике Србије о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета од 29. новембра 2007, 05 број: 110-1568/2005-6, и то:

- а. Научни саветник 30,19
- б. Виши научни сарадник, 28,01
- в. Научни сарадник, 25,65
- г. Истраживач сарадник 21,76
- д. Истраживач приправник 20,29
- ђ. Стручни саветник 19,45
- е. Виши стручни сарадник 18,22
- ж. Стручни сарадник 17,91

Основица којом се множе ови коефицијенти се утврђује Посебним колективним уговором за науку, којим се утврђују и коефицијенти основних зарада неистраживачког особља.

6. **Зараде по учинку** истраживача запослених на институтима исплаћују се из програма надлежног Министарства на основу **Закона о раду, еквиваленције звања и Категорија** утврђених посебним Правилницима министарства и Колективним уговором за науку

7. **Увећане зараде** истраживача запослених на институтима (минули рад, додатна ангажовања и др.) исплаћују се из програма надлежног Министарства на основу **Закона о раду**, и ближе се уређују Колективним уговором.

за Синдикат запослених
у научно-истраживачкој делатности Србије

за Владу Републике Србије